

BOEK 'Bestuur en Rechtspraak in Schagen' toont groot verschil in straffen

In 1896 levenslang voor moord, nu jeugd-tbs

In de huiselijke setting van Boekhandel Plukker is zaterdagmiddag het boek 'Bestuur en Rechtspraak in Schagen' gepresenteerd. Het is deel twee van een historische reeks van de Historische Vereniging Schagen (HVS). „Door de tijd heen is het een prachtig boekwerk geworden”, zegt Adrie Pater van de HVS.

Simone Bruin

Schagen ■ Karel Numan en Ruud van de Pol zijn de auteurs. Numan: „De nieuwsgierigheid naar middeleeuws bestuur en rechtspraak in Schagen werd bij mij aangewakkerd toen ik op zoek ging naar informatie over mijn voorvaders. Daaruit bleek dat een van mijn voorouders, zo'n tien generaties voor mij actief was als gerechtsdienaar voor de toenmalige Heer van Schagen.”

Ook Van de Pol haalt zijn inspiratie uit dit soort verhalen. „Ik heb een keer uit het archief van Alkmaar een stapel documenten over de Schagense oud-burgemeester De Nijs gelezen. Een interessante man die van de officier van justitie in Alkmaar toentertijd een uitbrander kreeg voor zijn onleesbare handschrift”, zegt hij lachend.

Samen hebben ze het boekje geschreven, waarin te lezen valt over bestuur en rechtspraak door de jaren heen in Schagen. Hoe is het ontstaan in het middeleeuwse Schagen?

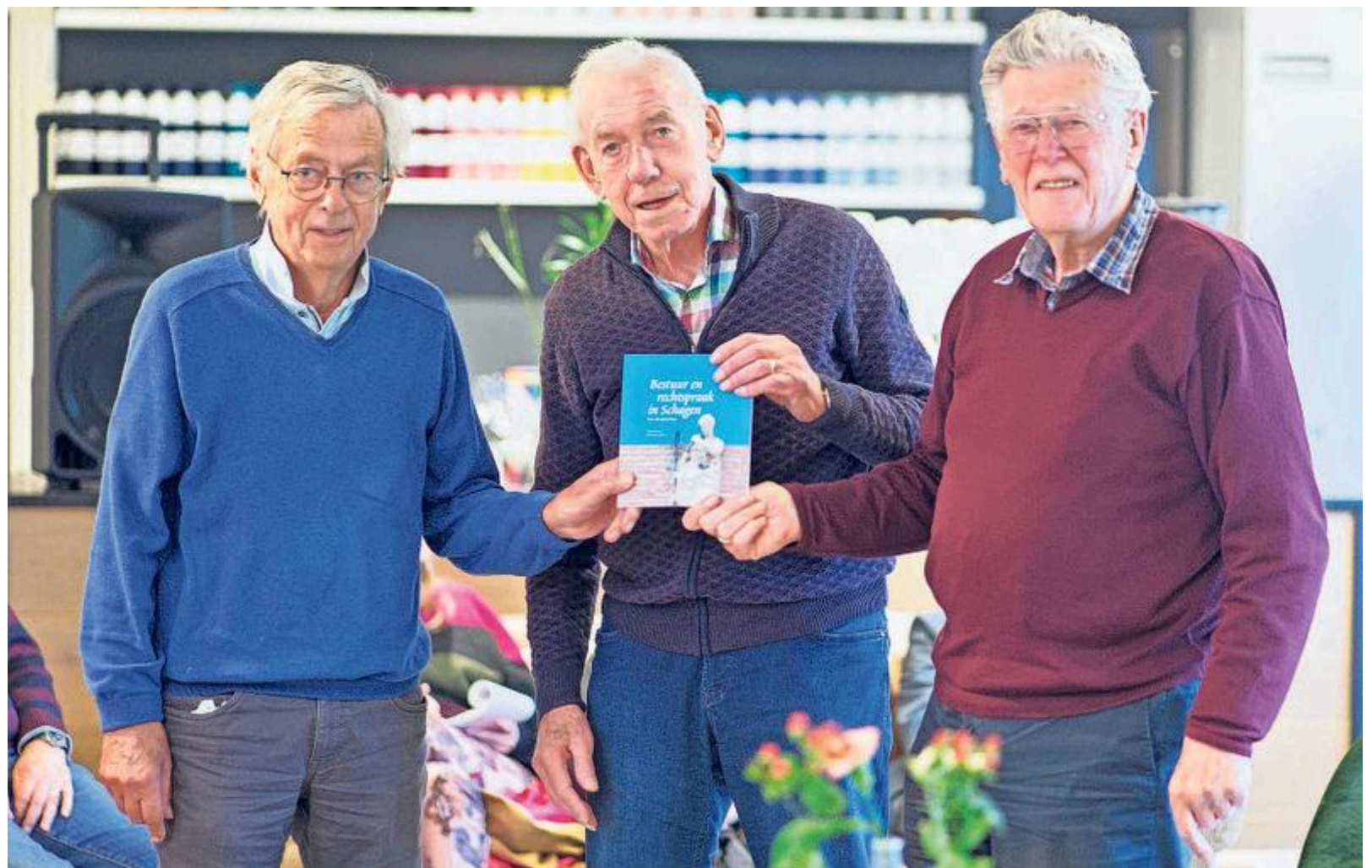
Dubbele moord

„Tijden veranderen en het recht verandert”, zegt oud-(jeugd)officier van justitie Rienk Mud uit Schagen. Hoe zou de huidige rechtspraak oordelen over een oude casus uit Schagen? Het Regius College heeft oud-leerlinge Julia Smakman gevraagd om met het oog van vandaag naar de dubbele moord uit 1896 te kijken. Toen bracht Klaas Boes op zeventienjarige leeftijd zijn buurvrouw en haar nichtje om het leven, de 55-jarige weduwe Jansje Beute-Stoel en haar 17-jarige nichtje Antje Beijers om het leven.

Bij de rechtbank in Alkmaar werd Boes destijds veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf. Boes ging niet in hoger beroep en zat zijn straf uit in de gevangenis van Leeuwarden. In 1908 kreeg hij gratie van koningin Wilhelmina en werd zijn levenslange gevangenisstraf omgezet in 25 jaar. Hij kwam in 1922 vrij en ging na omzwervingen wonen en werken in Apeldoorn, waar hij trouwde en een dochter kreeg. Hij stierf in 1956 op 79-jarige leeftijd.

Minderjarig

Maar wat nou als Klaas Boes zich nu had moeten verantwoorden voor de rechter? In het werkstuk van Smakman, kwam eenzelfde conclusie naar voren als in 1896. Mud geeft aan dat dit nu toch wel iets anders ligt. „Allereerst is er natuurlijk het feit van de minderjarigheid. Klaas Boes was nog net zeventien jaar jong toen hij deze gruwelijke feiten pleegde. En het recht anno 2021 zegt: je moet kijken naar de pleegdatum en dat bepaalt of iemand onder het min-

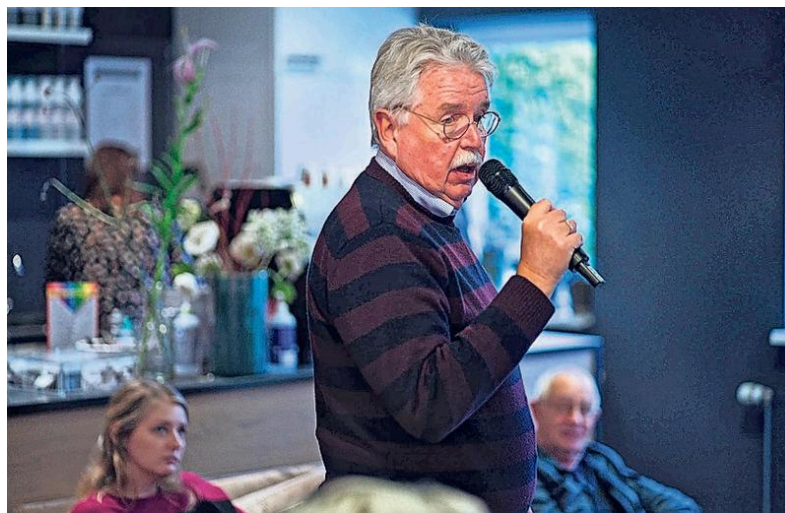

Meesterlijk Schagen-voorzitter Henk Kliphuis (l) krijgt het eerste exemplaar van het historisch boekwerk 'Bestuur en rechtspraak in Schagen' uit handen van de auteurs Ruud van de Pol (m) en Karel Numan. FOTO REDMOUSE

„
Nu wordt er
gekeken naar
kalenderleeftijd
en mentale
leeftijd

derjarige jeugdstrafrecht dan wel het meerderjarige strafrecht moet worden berecht.”

„Als je dan zou kijken naar deze zeventienjarige dader, dan zou hij normaal gesproken onder het jeugdstrafrecht vallen. En in de jeugdstrafrecht is voor iemand van zeventien een maximale jeugd-detentie van twee jaar. Daaraan gekoppeld, hoogstwaarschijnlijk

Oud-officier van justitie Rienk Mud: „De 17-jarige moordenaar Klaas Boes kreeg in 1896 levenslang. Nu zou dat maximaal twee jaar jeugd-detentie of jeugd-tbs zijn.” FOTO REDMOUSE

gelet op de gruwelijke feiten, de zogenaamde 'PIJ-maatregel'. Dat houdt in dat een dader als Klaas Boes nu geplaatst zou worden in een inrichting voor jeugdigen, in de wandelgangen ook wel jeugd-tbs genoemd. Vandaag de dag zou dat wel zijn maximale straf zijn geweest.”

„Deze Boes zou in het hier en nu wellicht ook nog aan een psychologisch en psychiatrisch onderzoek

zijn onderworpen, om zo veel meer inzicht te verkrijgen in de persoon van de verdachte. Einde negentiende eeuw was dit nog helemaal niet ter sprake. Nu wordt er gekeken naar kalenderleeftijd en mentale leeftijd”, concludeert Mud.

Met trots overhandigden de auteurs Numan en Van de Pol het eerste exemplaar van 'Bestuur en Rechtspraak in Schagen' aan Henk Kliphuis van Meesterlijk Schagen

Verkrijgbaar

Het boekwerk is verkrijgbaar bij Boekhandel Plukker of te bestellen via kakelepost@gmail.com.

die als hoofdsponsor een belangrijke bijdrage deed. „Het heeft lang geduurd voordat het boekje op de markt kon komen, want de hele wereld viel een beetje stil vanwege corona.”

Kliphuis vervolgt: „Maar bestuur en rechtspraak zullen altijd blijven bestaan en ik ben daarom heel benieuwd naar alle mooie verhalen in dit boek.”